

12 SKYRIUS. NENORIU JŲ MATYTI SAVO VYRIAUSYBĖJE

2018-ųjų gruodžio 3-iają, pirmadienio rytą, Birutė Davidonytė ir Dovydas Pancerovas dirbo redakcijoje. Pancerovas kompiuteryje stebėjo spaudos konferenciją Vyriausybėje. Visi laukė, ką premjeras Saulius Skvernelis pasakys apie ministerijoje nakvojančius mokytojus. Ekrane pasirodė premjeras. Atsistojęs prie mėlynos sienelės su valstybiniais simboliais, ėmė skaityti iš lapų:

– Žinau, kad laukiate žinių apie situaciją Švietimo ir mokslo ministerijoje, bet norėčiau pradėti nuo kiek kitų dalykų.

Pastarieji žodžiai sudomino ir Davidonytę, ji prisėdo šalia Pancerovo.

Nuleidęs galvą premjeras skaitė toliau: kad „kiekviena prarasta diena reiškia prarastą dieną mūsų visuomenei ir valstybei“, esą norint tęsti pradėtas reformas reikia priimti ryžtingus sprendimus. Tai skambėjo lyg ženklas, kad tuoj bus atleista švietimo ir mokslo ministrė.

– Yra ir daugiau sričių, kur norėčiau matyti didesnę proveržį, didesnę dinamiką, didesnę ryžtą. Todėl noriu jums pranešti, kad šiandien priėmiau sprendimą keisti tris šios Vyriausybės ministrus. Tai yra: švietimo ir mokslo ministrę Jurgitą Petrauskienę, kultūros ministrę Lianą Ruokytę-Jonsson ir aplinkos ministrą Kęstutį Navicką. O dabar klausimai, – kalbą užbaigė premjeras.

Spragsint fotoaparatus, spaudos konferencijų salėje esantys žurnalistai apipylė premjerą klausimais. „Kas nutiko?“ „Kodėl atleidiat būtent šiuos ministrus?“ „Ar jau turite naujas kandidatūras?“

Premjeras aiškino, esą reformos sulaukė pasipriešinimo, todėl reikėjo tam tikro padėties perkrovimo, kad būtų galima tęsti darbus. Apie naujus kandidatus jis nekalbėjo, o atleistus ministrus gyrė.

– Negaliu pasakyti, kad jie blogai dirbo. Taip, klaidų yra padaryta, bet už klaidas atsakomybę prisiimam visi. Geriau daryti, kartais klysti, klaidas taisyti, negu imituoti darbą ir nieko nedaryti.

Atsakęs į kelis žurnalistų klausimus, premjeras paliko salę. Prie mėlynosios sienelės stėjo atleidžiami ministrai. Atrodė sutrikę, tarytum žinia apie atleidimą jiems patiems būtų buvusi staigmena. Visi trys kalbėjo panašius dalykus: esą premjeras palaikė jų vykdomus darbus, trūko palaikymo iš Seimo, ir štai todėl jie turį trauktis iš pareigų.

– Buvo reikalinga mano galva. Aš tą priimu labai, labai oriai, – pasakė Kęstutis Navickas, atleidžiamas iš aplinkos ministro pareigų.

Po spaudos konferencijos Davidonytė ir Pancerovas eidami pietauti aptarinėjo naujienas. Abiem atrodė, kad premjeras bando nukreipti dėmesį nuo mokytojų protestų, bet nė vienas negalėjo suprasti, kodėl pasirinko būtent šiuos ministrus. Kodėl atleido ne vienintelę švietimo ir mokslo ministrę Petrauskienę, o ir Ruokytę-Jonsson, ir Navicką? Gal tai kaip nors susiję su žiniasklaidos laisve ir reguliavimu, už kurį buvo atsakinga Ruokytė-Jonsson? Sklido kalbos, neva Ruokytė-Jonsson nevykdė Skvernelio nurodymų. O gal tai susiję su atliekų deginimo jėgainėmis? Juk Navickas netiesiogiai prieštaravo premjero pozicijai šiuo klausimu.

Triukšmas dėl ministrų atleidimo užgožė mokytojų protestus. Kelias dienas žiniasklaidoje kalbėta vien apie tokį keistą ir staigų premjero sprendimą.



Po poros dienų, trečiadienio rytą, premjeras Saulius Skvernelis atvyko į rūmus Daukanto aikštėje. Po pažastimi pasikišęs ministrų atleidimo įsakymus, užlipo į antrą aukštą ir susitiko su preziden-

te Dalia Grybauskaite²². Prezidentė iškart sutiko atleisti švietimo ir mokslo ministrę Jurgitą Petrauskienę, bet panoro pati pasikalbėti su Kęstučiu Navicku ir Liana Ruokyte-Jonsson, nes dėl jų atleidimo kilo abejonių.

Prezidentės susitikimai su tais dviem ministrais turėjo įvykti tą patį rytą. Pirmasis į prezidentūrą atvyko Navickas. Jis su šalies vadove kalbėjo apie dešimt minučių. Po susitikimo nusileido į pirmą aukštą ir atėjo į prezidentūros spaudos konferencijų salę, kur laukė dešimtys žurnalistų. Iš tribūnos Navickas prabilo:

– Prezidentės paprasčiau būti atleistas, nes tikrai nematau galimybių dirbti komandoje su dabartiniu premjeru, kuris pastato ministrus į priešakines pozicijas ir palieka vienus.

Atrodė, šie žodžiai buvo netikėti jam pačiam. Dar prieš kelias dienas Navickas kalbėjo jautęs premjero palaikymą, o dabar staiga prabilo priešingai:

– Atvirai pasakysiu: neturėjau ir neturiu politinio palaikymo nei iš valstiečių frakcijos, nei iš paties premjero.

Lyg to būtų buvę negana, Navickas pareiškė jutęs spaudimą atsisistatydinti savanoriškai, bet to padaryti nesutikęs.

– Mano atleidimas yra destruktinis veiksmas, tai tikrai neprisi-
deda prie darnios valstybės veiklos, ir aš tikrai nenoriu bendradarbiauti.

Į tokius pareiškimus Lietuvos žiniasklaida sureagavo žaibiškai. Visuose portaluose sumirgėjo antraštės su atleisto ministro citatomis. Tai buvo dar ne pabaiga. Po susitikimo su prezidentė ir Liana Ruokytė-Jonsson ėmė kritikuoti premjerą Skvernelį.

– Su tokiu premjeru tikrai nenoriu dirbti daugiau, nėra prasmės, ir mano savigarba neleistų, – kalbėjo Ruokytė-Jonsson. – Esu pasiruošusi bet kada išeiti į laisvę.

Ministrė tvirtino patyrusi iš premjero Skvernelio ir jo komandos spaudimą sprendžiant žiniasklaidos veiklos teisinio reguliavimo klausimus.

²² Pagal įstatymus, premjero teikimu ministrus skiria ir atleidžia prezidentas.

– Vėliau galėsiu pasakyti ir apie spaudimus. Aš dabar detalių nepasakosiu, norėčiau pabaigti savo darbus. Tikrai, pažadu, pasidalyčiau visa informacija ir visom išžvalgom. Yra ką papasakoti, – žadėjo Ruokytė-Jonsson.

Atleistų ministrų spaudos konferencijas stebint iš šono buvo sunku suprasti, kodėl jie staiga pakeitė nuomonę ir ėmė viešai kritikuoti premjerą. Po šio įvykio Pancеровas žinutėmis susirašinėjo su *15min* žurnalistė Lauryna Vireliūnaite, dalyvavusia spaudos konferencijose. „Navicką reikia kažkaip įkalbėti ateiti pas mus į studiją. Jis turi ką papasakoti ir nebeturi ko prarasti. Kaip prasižioja, taip drioksteli“, – rašė Vireliūnaitė. Tai buvo geras pasiūlymas. Juolab kad Davidonytė ir Pancеровas įtarė, jog aplinkos ministro atleidimas gali būti susijęs su ankstesniais jų, žurnalistų, tyrimais.

Davidonytė paskambino Navickui, bet šis neatsiliepė. Prisiskambino iš trečio ar ketvirto karto. Žurnalistė paklausė, gal Navickas sutiktų atsakyti į klausimus tiesioginėje laidoje *15min* studijoje? Jis sutiko, bet prašė perkelti filmavimą į kitą rytą.

– Šiandien jau niekur nebeisiu, – pasakė.



Ankstyvą ketvirtadienio rytą Davidonytė ir Pancеровas susitiko redakcijoje. Prieš laidą reikėjo detaliai apgalvoti klausimus, pokalbio tempą. Žurnalistai norėjo ištraukti iš pašnekovo kuo daugiau informacijos, o tam reikėjo tinkamai pasiruošti. Jie suprato: nors Kęstutis Navickas turi daug informacijos apie Vyriausybės darbą ir yra nusivylęs premjeru, bet, labai gali būti, nenorės gilinti konflikto.

Navickas vėlavo. Paskambino ir pasakė nerandąs *15min* redakcijos. Davidonytė telefonu paaiškino jam, kaip atvykti. Redakcijoje Navickas pasirodė likus kelioms minutėms iki laidos pradžios, atrodė žvalus ir energingas. Grimuojamas studijoje jis kalbėjo su žurnalistais apie būsimą filmavimą.

– Atėjau į *15min* tik todėl, kad premjeras jūsų nemėgsta, – pasakė.

– Bet žinokit, mes jus spausim, – įspėjo Pancerovas.

– Spauskit, o aš vyniosiuos.

Visi nusijuokė.

– Rimtai, chebra, kol kas aš nieko nepasakosiu. Reikia atitrūkt nuo visko, pravėdint galvą, viską susidėliot, – pasakė Navickas.

Tiesioginiame eteryje Davidonytė ir Pancerovas pakaitomis uždavinėjo Navickui labai konkrečius klausimus. „Ar sulaukėte politinio spaudimo dėl jūsų viceministro Daliaus Krinicko atleidimo? Ar premjeras davė nurodymą perskaičiuoti deginimui tinkamas atliekas? Ar jūsų atleidimas susijęs su brakonieriaivimu įtariamais įtakiniais verslininkais, užsiimančiais atliekų tvarkymu?“ Žurnalistai spaudė Navicką, bet šis, kaip ir žadėjo prieš laidą, sukosi iš padėties ir vengė tiesių atsakymų. Kulminacija tapo Davidonytės klausimas apie demokratiją:

– Ar Saulius Skvernelis yra demokratiškas politikas?

Tiesioginiame eteryje stėjo tylą. Navickas tylėjo, tylėjo, tylėjo... Bėgo sekundės. Pagaliau Navickas pabandė sudėlioti atsakymą:

– Ar demo... matot, ta demo... kaip čia įvardyt... Sakyčiau ir taip, ir ne, nes demokratiškas politikas tai... kaip čia jums... ką tai reiškia?.. Ar tu gali... jeigu yra klausimas, kuriame nėra... nėra stiprių pozicijų, arba jeigu ir yra stiprios pozicijos, ar tu gali derėtis... – Navickas delnu papplešknojo per studijos stalą, lyg po juo sėdėtų sufleris. – Ar yra ribos pakeisti nuomonę ir pasistumdyt, tai jįsai taip... Darbine prasme jįsai gali pakeisti nuomonę arba praplėsti ribas, jeigu reikia kažkokio kito sprendimo. Bet kitais atvejais ta demokratija irgi turi savo ribas.

Regis, Navickas buvo pasiruošęs atsakyti į klausimus apie Krinicko atsistatydinimą, premjero spaudimą, atliekų verslą, bet visiškai nesitikėjo sulaukti klausimų apie Skvernelio valdymo stilių ir demokratiją. Navickas lyg ir bandė pateisinti premjerą, bet tiesioginiame eteryje nerado tinkamų žodžių.

Po laidos vilkdamasis paltą Navickas pripažino nenorėjęs gilinti savo ir premjero priešpriešos ir vengęs atsakymų į kai kuriuos klausimus.

– Jūs puikiai žinot, kaip buvo su Krinicku, – pasakė žurnalistams.

– Gal sutiktumėte apie tai papasakoti vėliau? – paklausė Davydonytė.

– Mes kaip tik norėjom su jumis pasikalbėt, kai viskas nurims, – įsiterpė Pancerosvas ir užsiminė apie ketinamą rašyti knygą: – Mudu su Birute planuojam didelį projektą.

– Gerai, galėsime pasikalbėt, – atsakė Navickas. – Aš esu linkęs papasakot daugiau, bet ne dabar. Duokit man laiko atsigaut.

Navickas ištesėjo pažadą. Po mėnesio jie sutiko kavinėje „Vero Cafe“ prekybos centre „Panorama“. Navickas atvirai pasakojo apie darbą ir atmosferą Vyriausybėje. Nors tuo metu jis kalbėjo ne įrašui, vėliau sutiko duoti oficialų interviu.

Paklaustas, kada susipažino su Saulium Skverneliu, Navickas papasakojo smagią istoriją, kaip 2007-aisiais su ekspedicija keliavo Neries upe. Smigliuose išlipę į krantą keliautojai susidūrė su nesvečingais vietiniais, individualaus namo kieme kepančiais mėsą. Naujakuriai ėmė laidyti kandžias replikas, girdi, keliautojai Smigliuose nieko nerasią, tad galį čia nesitrainioti. Tai buvo Skvernelis ir jo draugai.

Po devynerių metų, 2016-ųjų vasarą, kai Navickas ilsėjosi savo užmiesčio sodyboje, jam paskambino Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos narys politikas Tomas Tomilinas. Pakvietė kitą dieną atvykti į Europos Parlamento nario Broniaus Ropės biurą Vilniuje ir pasikalbėti apie galimybę tapti aplinkos ministru, jeigu rudenį vyksiantys Seimo rinkimai būsią valstiečiams sėkmingi. Navickas sutiko. Tuo metu jis dirbo nevyriausybiniėje aplinkosaugos organizacijoje „Baltijos aplinkos forumas“. Apskritai, visa jo karjera buvo susijusi su įvairiomis Lietuvos ir tarptautinėmis aplinkosaugos organizacijomis.

Kai valstiečiai rinkimus laimėjo ir pradėjo formuoti Vyriausybę, buvo prisimintas ir Navickas. Vieną ankstyvą lapkričio rytą Vilniuje, Spaudos rūmų kavinėje, Navickas susitiko su būsimu premjeru Sauliumi Skverneliu.

– Tą rytą aš jam pasakiau, kad esu pakviestas Indonezijoje skaityt pranešimą. Ir, sakau, nežinau, kaip čia dabar elgtis: važiuot, neva-

žiuot? Aš dar neturėjau tikslaus atsakymo, ar man siūlys tapt ministru. Ir tada Skvernelis man aiškiai pasakė, kad siūlys tapt ministru, ir geriau į Indoneziją nevažiuot, – pasakojo Navickas.

Netrukus jis buvo paskirtas aplinkos ministru.

Darbas prasidėjo nuo premjero ir naujųjų ministrų susitikimo Vyriausybės rūmuose, strateginio planavimo kabinete, posėdžių salėje, kur vyksta politikų darbinės diskusijos.

– Tada mums buvo pasakyta, kad mes telkiamės kovai su korupcija. „MG Baltic“ gal nebuvo taip tiesiai įvardytas, bet premjeras sakė, kad yra verslo grupės, kurios bando daryt įtaką, ir mes prieš jas telkiamės, – kalbėjo Navickas.

Skvernelis ragino savo ministrus bendrauti su žurnalistais, atsakinėti į klausimus, atsiliepti į skambučius, atskambinti, nemeluoti. Taip pat žadėjo ginti komandos narius, jei šie prisidirbs. Navickas sako iš pradžių tikėjęs premjeru. Esą kalbos apie kovą su korupcija skambėjusios nuoširdžiai, darbo pradžioje išties buvo justis komandos susitelkimas, tartum Vyriausybės rūmai būtų buvę apgulti šešėlinių įtakos grupių.

Tačiau vienybės jausmas greitai išsisklaidė.

– Viešai niekas nesakė, bet iš premjero veiklos buvo galima numanyti, kad jis dalyvaus prezidento rinkimuose, – pasakojo Navickas. – Pirmas ženklas buvo jo kelionės po Lietuvos regionus. Kiekvieną penktadienį jis važiuodavo į kokį nors rajoną ir iš ten parsiveždavo „problemų“, kurias paskui pavesdavo ministrams spręst.

Tokių pavedimų būdavo įvairių – nuo rajoninių statybų iki kaimo žvyrkelių.

Per vieną tokią kelionę premjeras sužinojo, kad Telšių ligoninė negauna statybos darbų užbaigimo akto. Aplinkos ministrai Navickui buvo nurodyta „išspręsti problemą“. Pasikalbėjęs su savo komanda Navickas sužinojo, jog ligoninėje nėra tinkamos priešgaisrinės apsaugos.

– Tai kėlė pavojų ligoniams, – pasakojo Navickas.

Dėl tos priežasties problema nebuvo „išspręsta“, premjero nurodymas neįvykdytas.

Apie nematomą Skvernelio prezidentinę kampaniją buvo galima numanyti ir iš kitų ženklų. Vyriausybė ėmė stabdyti projektus, kurie galėjo pakenkti premjero reitingams. Vienas iš tokių projektų – apmokestinti taršius automobilius. Aplinkos ministerija žinojo: norint mažinti klimato kaitą, būtina kuo skubiau įvesti šį mokestį. Specialistai parengė projektus, netgi suderino komunikaciją su vadinamaisiais nuomonės formuotojais, ir planavo įvesti mokestį 2018-ųjų liepą. Tačiau staiga viskas užstrigo.

– Buvo užtrauktas rankinis stabdis, kad naujas mokestis neįaudrintų visuomenės, – pasakojo Navickas.

Automobilių taršos mokestis buvo įkištas į stalčius. Ilgainiui ten atsidūrė visas žaliųjų sukurtas oro taršos mažinimo planas, kuris buvo itin svarbus kovojant su klimato kaita. „Oro taršos mažinimo planas – visiškas oras“, – viešai kritikavo Skvernelis. Kitas aukšto rango Aplinkos ministerijos tarnautojas per neoficialų interviu pasakojo, esą premjeras nurodė iš esmės pakeisti visą oro taršos mažinimo planą ir atsisakyti drausminių priemonių: mokesčių, sankcijų ir panašiai. „Jeigu kas nors dabar panagrinėtų tą planą, tai labai nustebtų – dabar jis tikrai yra orinis“, – sakė tarnautojas.

Darbo sąlygos Skvernelio Vyriausybėje nuvylė Navicką. Jis savo kailiu patyrė, kad kritinėse situacijose premjeras išstumia ministrus į priešakines linijas ir palieka vienus.

– Buvo ryškus epizodas per urėdijų reformą, kai išgyvenome didelę įtampą, – prisiminė Navickas. – Per vieną susitikimą su miškininkais ir generaliniu urėdu kažkas premjero paklausė: „O tai kas atsakys, jeigu urėdijų reforma nepavyks?“ Skvernelis parodė pirštu į mane ir, pridėjęs plaštaką prie gerklės, pavaizdavo gerklės perpjovimo veiksmą.

– Ir jums tai atrodė normalu? – paklausė Pancerovas.

– Ne, neatrodė normalu, – atsakė Navickas. – Vieši ministrų išbarimai, kaltinimai, reputacijos menkinimas buvo gana įprastas dalykas. Toks bendravimas su ministrais man priminė Lukašenkos stilių²³.

²³ Aliaksandras Lukašenka – Baltarusijos prezidentas, vadinamas Europos diktatoriumi.

Navickas pasakojo, esą Skvernelis nuo pirmos dienos bandė sudaryti įspūdį, kad valdo gerokai daugiau informacijos nei bet koks kitas valstybės pareigūnas.

– Jis bandė parodyt, kad su juo neformaliai bendrauja visos teisėsaugos institucijos, nuo STT iki FNTT. Man atrodė, kad gal iš tikrųjų yra atvertas kažkoks specialus informacijos kanalas premjerui. Ką tu gali žinot, gal taip sudėliota valstybės sąranga? – kalbėjo Navickas. – Tas įsivaizdavimas sudarė nuomonę, kad premjero sprendimai yra paremti didesniu ir išsamesniu informacijos kiekiu.

Navickas sakė su šia Skvernelio valdymo ypatybe susidūręs dramatiškomis aplinkybėmis. 2018-ųjų kovo 23-iają, penktadienio rytą, į aplinkos ministro kabinetą valstybiniu telefonu paskambino premjero sekretorė. Ji pranešė, kad Navickas kuo skubiau turi atvykti į Vyriausybės rūmus (stovinčius už kelių šimtų metrų nuo ministerijos).

Kai tą rytą Navickas įžengė į premjero kabinetą, pažymėtą 339 numeriu, Skvernelis atrodė sudirgęs, susikaupęs. Sėdėdamas prie stalo jis rankoje laikė popieriaus lapą su atspausdintu tekstu.

– Premjeras man pasakė, kad turi informacijos apie neskaidrius savo patarėjo Tomo Garasimavičiaus ir „Lietuvos energijos“ santykius. Jis sakė, kad tai susiję su atliekų deginimo projektais ir, kas labiausiai mane šokiravo, kad į tai įsitraukęs mano viceministras Dalius Krinickas. Man buvo šokas, – pasakojo Navickas.

Skvernelis pasakė, esą aplinkos viceministras Krinickas protegavo „Lietuvos energiją“. Būtent tada premjeras ir užsiminė apie darbo pasiūlymą, Krinicko neva gautą iš atliekų deginimo jėgainių kuratoriaus Nerijaus Rasburskio (šią istoriją jau anksčiau pasakojo pats Krinickas).

Taip pat premjeras pareiškė, esą jo patarėjas Tomas Garasimavičius ir aplinkos viceministrė Rėda Brandišauskienė rinko informaciją apie Elvino Jankevičius²⁴ nekilnojamąjį turtą Kuršių nerijoje. Navickas iškart sumojo, jog tai galėtų būti tiesa, mat politikos užkulisiuo-

²⁴ Elvinas Jankevičius tuo laiku buvo premjero patarėju, vėliau tapo teisingumo ministru.

se sklandė įtarimai dėl Jankevičiaus aktyvumo sprendžiant statybų klausimus Neringoje ir galimų jo interesų.

– Aš buvau tokiam šoke, kad sugebėjau tik paklaust premjero, ar jo turima informacija patikima. Man buvo pasakyta, kad patikima, – prisiminė Navickas. Jis sakė lig šiol nežinąs, ar ta informacija atėjo iš specialiųjų tarnybų, ar iš neformalių šaltinių, tiesa tai ar melas, faktai ar gandai.

– Premjeras visa tai skaitė iš lapo? – paklausė Pancerovas.

– Ne, jis man žodžiu perpasakojo, – atsakė Navickas.

– Bet turėjo kažkokį lapą? Pažymą?

– Aš nežinau, ką tiksliai jis turėjo, bet taip, rankoj laikė kažkokį lapą.

– Ar ant to lapo buvo specialiųjų tarnybų rekvizitai? – paklausė Pancerovas.

– Ne, nebuvo. Nežinau, gal koks lydraštis buvo, bet aš nemačiau, – atsakė Navickas.

– O jūs matėt, kas ten parašyta? – paklausė Davidonytė.

– Ne, nemačiau. Sakau, man jis neaiškino, iš kur ta informacija. Pasakė, kad šaltiniai patikimi, ir viskas. Premjeras tau sako, kad su tavo komanda vyksta negerai dalykai, tai tu turi besąlygiškai juo tikėt, – kalbėjo Navickas.

Skvernelis pasakė Navickui, esą Garasimavičius, be kita ko, rinkęs kompromituojančią medžiagą apie patį premjerą ir ruošęsis tai perduoti 15min redakcijai. Skvernelis pareiškė šiandien pat atleisias Garasimavičių, o Navickas turėtų taip pat pasielgti su savo viceministrais.

– Jis nurodė atleisti Krinicką ir Brandišauskienę? – pasitikslino Davidonytė.

– Taip. Pasakė, kad nenori jų daugiau matyt savo Vyriausybėje, – atsakė Navickas.

Tiesa, vėliau Rėdai Brandišauskienei buvo „dovanota“ ir jos nebereikėjo atleisti. Po metų, 2019-ųjų birželį, Brandišauskienė pati pasitraukė iš viceministrės pareigų, motyvuodama nuovargiu ir nusivylimu.

Išėjęs iš 339 kabineto, Navickas jautėsi sukrėstas. Nežinojo, ką daryti. Sėdo į automobilį ir išvažiavo į Dūkštų ąžuolyną.

– Iš to pokalbio akivaizdžiai pasimatė Skvernelio valdymo stilius: mesti šešėliai visiems, susijusiems su „Lietuvos energijos“ projektais, ir nors vėliau STT nepradėjo tyrimų, šešėliai iki šiol krinta ant tų žmonių. Tiesą pasakius, aš jau net praėjus kuriam laikui negaliu suprasti šios istorijos priežasčių, ypač premjero elgsenos, – kalbėjo Navickas.

Pirmadienį Navickas pasikvietė viceministrą Dalių Krinicką ir papasakojo apie pokalbį su premjeru. Ministras viską išklajo atvirai. Krinickas suprato padėtį.

– Man buvo pasakyta jį atleisti, tą aš jums šiandieną galiu sąžiningai patvirtinti. Moraliai man tai buvo labai blogas dalykas, – kalbėjo Navickas.

– Bet galiausiai jūs jo neatleidot? Jis pats išėjo? – paklausė Davidonytė.

– Formaliai taip. Mes gi su juo pakankamai atvirai pasikalbėjom. Būdamas normalus ir sąžiningas žmogus, jisai pats pasakė, kad išeis. Aš jam pasakiau, kad pirma susirastų kitą darbą. Aš nenorėjau jo atleisti, delsiai.

– Kaip suprantu, nurodymą atleisti Krinicką gavote kovo pabaigoje, o atleidote liepą. Ar premjeras per tą laiką spaudė jus greičiau atleisti Krinicką? – paklausė Pancerosas.

– Buvo, buvo. Primindavo. Sakydavo: kodėl jis vis dar čia? – atsakė Navickas, įsmeigęs akis į rankoje sukiojamą vienkartinį puodelį su mineraliniu vandeniu.

Davidonytė paklausė:

– Kaip jūs jautėtės dėl visos tos situacijos?

– Šūdinai, kas čia per klausimas? – atsakė Navickas. – Ir tame jūsų interviu, kur kalbėjom *15min* tiesioginėj laidoj, jaučiausi blogai. Visi, kas mane pažįsta, paskui rašė man: matėsi, kad meluoji.

– Iš to, ką jūs žinot, ar buvo teisinga atleisti Krinicką? – paklausė Pancerosas.

– Ne, tai nebuvo teisinga, – atsakė Navickas.

Vėliau premjeras Skvernelis neigė nurodęs atleisti aplinkos viceministrus. Savo komentare šiai knygai premjeras rašė: „Jūsų klausime formuluojami teiginiai neatitinka tikrovės ir yra melagingi. Viceministrai yra politinio pasitikėjimo pareigūnai ir dėl jų atleidimo sprendžia vienintelis asmuo – ministras.“

Po konflikto dėl viceministrų Navickas suprato praradęs premjero Skvernelio pasitikėjimą.

Praėjo keli mėnesiai. 2018-ųjų gruodžio 3-iają, pirmadienio rytą, Navickas ir kiti ministrai atvyko į Vyriausybės rūmus, kur turėjo vykti neformalus susitikimas su premjeru. Užlipę į trečią aukštą ir padėję telefonus į specialias saugyklas, ministrai laukė fojė prie 339 kabineto. Visi įtarė, kad premjeras praneš apie švietimo ir mokslo ministrės Jurgitos Petrauskienės atleidimą. Tačiau premjero sekretorė Dalia į premjero kabinetą pakvietė ne tik Petrauskienę, bet ir Navicką.

– Nė nenumaniau, apie ką kalbėsime, tiesiog šypsojau ir spaudžiau ranką premjerui, – pasakojo Navickas.

Pasisveikinęs su abiem pakviestais ministrais, premjeras šūktelėjo iš kabineto išeinančiai sekretorei: „O kur Liana?“ Sekretorė atsakė, kad kultūros ministrė Liana Ruokytė-Jonsson vėluoja. Pastaroji į kabinetą įlėkė po kelių minučių.

Skvernelis ir trys jo ministrai susėdo prie mažo staliuko, stovinčio šalia didžiojo premjero stalo. Regis, nė vienas iš ministrų nežinojo, ką tiksliai pasakys premjeras, bet tvyrojo negera nuojauta.

– Išgirdau premjerą sakant, kad jis priėmė sprendimą perkrauti Vyriausybę ir todėl, nors mums neturi jokių priekaištų, pusę vienuolikos paskelbs apie mūsų atleidimą, – pasakojo Navickas. – Prisipažinsiu, man tai buvo smūgis. Galvoje sukosi vienintelė mintis: už ką? Norėjau paskambinti savo komandai, bet supratau, kad jie viską sužinos iš žiniasklaidos.

Skvernelis aiškino, esą ministrai neturi Seimo palaikymo, ir todėl, kad Vyriausybės darbas toliau vyktų sklandžiai, jis privalęs juos atleisti.

– Supratau, kad tai briedas. Su valstiečių frakcija aš palaikiau nuolatinius santykius ir jokios priešpriešos nejutau. Gal paskuti-

niu metu buvo įtampų su koalicijos partneriais – socialdemokratų darbo frakcija, nes aš nesutikau į viceministrus priimti jų siūlomų asmenų.

– O kaip premjeras kalbėjo? Piktai, ramiai? – pasidomėjo Davydonytė.

– Ramiai, ramiai. Kalbėjo sklandžiai, pasiruošęs. Sakė, kad čia yra jo sprendimas ir greitai apie jį praneš, – prisiminė Navickas.

Po trumpo pokalbio sekretorė į kabinetą pakvietė kitus ministrus, ligi šiol laukusius už durų. Jiems susėdus prie stalo, Skvernelis pranešė atleidžiąs Navicką, Ruokytę-Jonsson ir Petrauskienę. Minutėlę kabinete visi tylėjo, tik žemės ūkio ministras Giedrius Surplys paklausė: ar tikrai verta? Į jo klausimą niekas neatsakė.

Skvernelis pakilo nuo stalo ir pasakė einąs pranešti apie tai žurnalistams. Atleidžiami ministrai turėjo kalbėti iškart po premjero, vos už keliolikos minučių. Kalbą iš anksto buvo pasirašiusi tik Petrauskienė.

– Tai, ką aš tada pasakiau žurnalistams, nebuvo labai adekvatu, bet jau nieko nebepakeisi, – pasakojo Navickas. – Po pokalbio su žurnalistais aš sugrįžau pas premjerą ir pasakiau, kad noriu būti atleistas kuo greičiau.

Kitą dieną Navickas išvyko į anksčiau suplanuotą komandiruotę Briuselyje. Oro uoste išlipęs iš lėktuvo ir įsijungęs telefoną pamatė, kad jam kelis kartus skambino ir žinutes rašė premjero sekretoriato vadovė Živilė Navickaitė-Babkin. Ji ragino parašyti atsistatydinimo prašymą – tartum ministras būtų buvęs ne atleistas, o pats panoręs atsistatydinti. Navickas atsisakė rašyti tokį prašymą. Apmaudą pakeitė pyktis.

– Kanceliarijai buvo žinoma, kad esu Briuselyje ir net fiziškai negaliu pateikt tokio prašymo, – kalbėjo Navickas.

Sugrįžęs į Lietuvą Navickas buvo pakviestas į susitikimą su prezidentė Dalia Grybauskaitė. Šalies vadovė sakė pasikvietusi Navicką ir Ruokytę-Jonsson, nes norėjusi padėkoti už darbą Lietuvai.

Gruodžio 7-ąją, penktadienį, paskutinę savo darbo valandą, Navickas susitiko su premjeru Skverneliu – pats paprašė tokio su-

sitikimo, nes norėjo išsiaiškinti visas atleidimo aplinkybes. Tačiau pokalbis nesiklijavo.

– Sulaukiau priekaištų, kad prisikalbėjau žiniasklaidoj ir pas prezidentę, – pasakojo Navickas. – Vėliau bandė aiškinti, kad mane turėjo atleisti, nes neva man buvo ruošama antra interpeliacija. Aš jo klausiau: nuo kada politikoje bijoma interpeliacijų? Premjeras minėjo ir pavardes tam tikrų žmonių, bet aš netikiu, kad jie ką nors sakė ar darė prieš mane.

– Kokie buvo paskutiniai premjero žodžiai? – paklausė Davidonytė.

– Atsisveikinant jis paklausė, ką aš ketinu veikti toliau. Atsakiau, kad nežinau, nors minčių ir turiu. Pasakiau, kad turiu pasiūlymų. Premjeras paklausė: užsienyje? Po to ilgai buvau slogios nuotaikos. Ir dėl to, kad neišsikalbėjome apie atleidimą, ir dėl to, kad tie jo paskutiniai žodžiai nuskambėjo kaip pasakymas, kad mano karjera Lietuvoje bus komplikuota, – atsakė Navickas.

– Tai buvo tarsi grasinimas, kad be Skvernelio pritarimo nerasit darbo Lietuvoje? – pasitiksino Davidonytė.

– Buvo galima taip suprast.